

בין עשרות הספרים והקונטרסים, המאמרים והעדרויות שיצאו לאור בחמש השנים מאז הסתלקותו של רבינו מרן הגר"ש אויערבאך זצ"ל, עוברת כחוט השני וכברית התיכון נקודה מופלאה:

לא משנה אם יעסוק הכותב והמספר בידעתו המקיפה את כל חלקי התורה, בעומק בעיונו המבהיל בעומקו, בדמותו כמחנך ומעמיד תלמידים, בהיותו אבי יתומים ואלמנות, בעבודת ד' המופלאה, בתפילותיו, ב"נושא בעול" הנדיר, בקדושה המופלגת, ביראת ד' הטהורה, במידות התרומיות, ברוח ד' שאפפה אותו, בפיקחותו העצומה, בהדרכתו לכלל ולפרט, בעמידתו על משמר היהדות, ובעוד כל פרט וחלק מקניני התורה - הכל מציינים את היותו חד בדא בהשפעתו הניכרת, מכל אותם חלקי התורה והעבודה, על כל מי שנגע בדלת ביתו.

כך ניתן לראות המוני תלמידים, מכל עדה חוג וסגנון, תלמידי חכמים ופוסקי הלכה, מקובלים, מעיינים ועובדי ד', בעלי בתים ופשוטי עם, בגילאים ורקעים שונים, חכמים מופלגים ויהודים תמימים, מכל עדה ובכל מבנה נפש, שכולם חשו אצלו כ"בנים יחידים"... כולם הרגישו ששאבו מהמעייין הבלתי נדלה, ושהוא היה להם כמלאך העומד ואומר "גדל". גדל לפי כוחותיו, אופיין, יכולתו. מלאך שהצמיח פירות מכל סוג וצורה, ובלבו הגדול הכיל את כל אלה.

הביטוי העצום לזה היה כבר בעת אשכנזיה דרבי, שעה שהרחובות מלאו פארור, והמונים הילכו וכו בדמעות, חשו כיתומים של ממש. וכך לאחר מכן, באין ספור עובדות, איש איש לפי הבנתו, מבטו והשגותיו.

וככל שעוברות השנים, מצטברים ונאספים עוד ועוד עובדות, פנינים מאמרים וזיכרונות, כי כל אחד שהתחמם לאש הגדולה, יש לו מה לספר, חצוב לו בלב ובנשמה מחצבים של זהב ויהלומים.

חלק שזכה פחות לחשיפה, היה זה שנוגע ל'תינוקות של בית רבן', ולא, לא אותן תינוקות וצעירי הצאן של כלל ישראל, להם דאג רבי שמואל, הוא הגבר שעמד על משמר החינוך והציל את הדור בדאגתו ובמסירותו לשמירה על הדורות הבאים, ובקריאה "אל תגעו במשיחי".

הפעם הכוונה היא, לכמה וכמה בני תלמידים ומקורבים, שבילדותם ממש, כפעוטות ילדים ובחורים צעירים שהו בקרבתו של רבי שמואל יותר מכל אחד אחר. היו אלו בני תלמידים שהיו בימי החגים ובמועדים, כאלה שהוא שהה רבות בביתם, ועוד ילדים ופעוטות שהיתה להם זכות מיוחדת, פשוט לגדול סמוך ונראה לרבי שמואל, לקבל לינוק ולגדול, כשהוא מעניק להם באהבה רבה את כלי המוח והנפש, שמלווים אותם עד היום.

העובדות הסיפורים והזכרונות יכולים למלא כרכים רבים, יש עוד לא מעט בני עליה בחורים ואברכים שהיו במעונו של רבינו, ועוד חזון למועד להביא עוד ועוד מזכרונותיהם, עובדות והנהגות ופנינים.

כאן ועכשיו, במלאות חמש שנים לפטירתו של רבינו, התאספו כמה מאותם "ילדים" של אותם ימים, ילדי משפחות פטרוף, וידר, אונא, קפלינסקי, מאיר, ויינר, ארלנגר, יפה, ריינמן ופרוסמן, ששוחחו כתבו והתרשמו, יחדיו, בחלופת רשמים של סיפורים עדויות רעיונות ורגעים של זכרונות - שיש בהם כדי ללמד.

...

"רבי שמואל היה מדבר איתנו על דברים שסבא מדבר עם הנכד. אבא עם בנו. סתם דיבורים של יום יום. ושניה אחרי זה איזו אמירה מחכימה. ההרגשה היא" חוזרים המספרים ומדגישים, "כל אחד מאתנו חש שזה היה ה"סבא" האוהב, באהבה עצומה, עם תחושה שתמיד חזרה, שהוא מכיר וחש אותנו, מחנך מרומם ומעמיד אותנו על דרך הטובה".

האהבה הגדולה לכל תלמיד, התבטאה בקשר עם

**ערב יום הזיכרון החמישי לרבינו מרן
ה"דרכי שמואל" זצוק"ל שחל השבוע,
נפגש 'כל השבוע' עם כמה מבני
הדור השני, האזין ברטט לזיכרונות,
עובדות והרגשים, מבנים של תלמידים
ומקורבים, אלו שזכו להסתופף לאורו
ובמחיצתו בעודם פעוטות וילדים, מחה
דמעה של גיל ועצב, והעלה על הכתב...**

לזכרון עולם.

"אני חי זכרון ילדות, שהשפיע עלי כל כך למשך שנים", מספר הבה"ח יהודה ליב מאיר, "את התחושה של להסתובב 'ליד הרגליים' ולראות את מרן בשעת לילה מאוחרת יושב ולומד בריחוק דאורייתא עם אבי שיחי, כמו גם לראות אותו במועדים מלא שמחה, ואיך שהוא יצא מביתו בליל הסדר מרומם... אני לא יכול לשכוח איך

הילדים. רבי שמואל הכיר ו"החזיק ראש" על הילדים של התלמידים, ידע את הקשיים, את השמחות והאכזבות, ליווה יעץ תמך ונשא בעול, כשכאמור היו שזכו לקרבה יתירה, ששהו יותר במחיצתו, ודוקא זיכרונות הילדות יש בהם כדי ללמד לדורות.

ביקשנו לשמוע טיפה מן הים הרוגש, על מה שנחרט בזכרונות של ילדים פעוטים, נערים ובחורים צעירים,

וזכרו לא יסור מזרעם

להביך את הדבר צחות, והנה בבת אחת האוירה המתוחה התפוגגה...".

"לי היה מקרה דומה" אומר אחיו הבה"ח שלומי ויינר, "היה זה כשהייתי ממש קטן, והוא שאל אותי מה לומדים בחיידר? איזה משניות? ואז יחד עם המבחן, שילב את הרוגע... הוא התחיל לספר שבעץ חיים כמעט לא למדו משניות, ומה שלמדו לא הסבירו, ואיך הוא אף פעם לא

כילדים" אומר הרה"ג ר' יהודה ויינר, "אני זוכר איך תמיד היינו בלחץ, כי ידענו שבסופו של דבר זה יגיע ל"מה לומדים", רק שר' שמואל בחכמה עילאה ידע איך להרגיע אותנו. באחת הפעמים, הגעתי לחוץ למדי, רבי שמואל שם לב לזה, וכשעל השאלה "מה לומדים כעת" השבתי "הכונס", רבי שמואל מביט ושואל בשיא הרצינות: למה קונסים אותו, מה הוא עשה... לקח לי כמה שניות

בזמן שאני הייתי מסתובב ב'אגודה' ומסדר את הסידורים למקומם והוא היה מסתובב ומשנן לעצמו שוב ושוב משניות. תמונה נוספת שעולה למול העינים, היא דמותו של רבי שמואל, כאשר בתור ילד נכנסתי ל'אגודה שול', אחרי הסעודה פשוט לראות את ר' שמואל יושב כולו שקוע בלימוד".

"השילוב של מורא גדול ואהבה עצומה נחרט לנו

שבע ביקשתי מאבי ללכת לאכול אצל רבי שמואל, הוא אמר לי "תבקש רשות"... ניגשתי לרבי שמואל ואמרתי "אני רוצה לאכול בבית של הראש ישיבה", הוא השיב לי "אבל צריכים לשאול את ההורים". אמרתי לו ששאלתי כבר והם מרשים, ומיד הרשות ניתנה".

"מאז הצטרפתי לסעודות בביתו, וזה נהפך לנוהל שבשגרה... כאשר באתי בשנה שאחר כך לשאול אותו שוב אם אפשר להצטרף, הוא ענה ש'זה מובן מאליי!' כאומר, אתה כבר 'משלנו'... אני נזכר שבסוכות הראשון שהייתי שם הייתה לי אי נעימות גדולה, ישבתי בסוכה לידו ממש כי לא היה מקום, ובטעות נשפך עלי היין מהקידוש... הייתי ממש נבוך, אבל זה היה שווה, משום שבמשך כל השנה, הוא כל פעם פגש אותי ו'פייס' אותי על היין שנשפך".

"בכלל לשבת על ידו היה סוג של פרס" אומר הרה"ג רבי יהודה ויינר, "אבי שליט"א שאל אותנו פעם למה אנחנו רבים על מי ישב יותר קרוב, הרי זה מצב של מתח ופחד, במיוחד בליל הסדר, אבל אנחנו הילדים לא ויתרנו. רבי שמואל היה כאבן השואבת. וחשוב להבין את הסיטואציה, ליל הסדר היה מצב של אימה וחורדה ממש בתחילת הסדר, היינו שם עשרות אנשים ובהם המון ילדים אבל היה שקט ודממה, עד שהתחילו קידוש, רק שברגע שהגיע ה'מה נשתנה' חל שינוי אדיר, פתאום רבי שמואל האיר פנים ולא ויתר לאף ילד, כל מי שיכול שאל ושר, והייתה לפתע אורה של עליזות ושמחה, כשבשניה שהתחילו 'עבדים היינו', מיד כמו בלחיצת כפתור האורה השתנתה מהקצה אל הקצה, ושוב היתה את היראה הגדולה".

"חשוב לציין" מוסיף ר' יהודה, "זו תופעה מדהימה, בכל מה שקשור לרוממות ולליל הסדר, הייתה ממש אורה של יראה נוראה, של רוממות עצומה, אבל מחוץ לעיניים הללו, לא הפריע לרבי שמואל כל מה שקרה מסביב, ומדובר בבית בו התרכזו עשרות ילדים, תחשוב על ליל הסדר שנמצאים ילדי משפחות ויינר, פטרוף, קפלינסקי, ואיני זוכר כרגע מי עוד, ועוד ילדים קטנים, פעוטות שמסתובבים ומפילים ובוכים ומדברים ומשתוללים, ממש חגיגה... וכך במשך כל החג, ורבי שמואל יושב ברגיעה ועוד מרגיע את ההורים שלא יילחצו... ומאידך, בזמן הסדר, והסעודות החג, היו כולם בדממה, בחרדת קודש, זה מחזה שלא ישכח...".

...

כל משתתפי השיחה מציינים את העובדה הפשוטה, שהם חיו במשפחות בהם כל הדבר קטן כגדול, היה תלוי ומוכרע רק על שולחנו של רבי שמואל, זה היה "ראש המשפחה", שאליו מביאים את כל הדבר, הקשה או המשמח.

"חיינו את ראש הישיבה" נזכר בערגה הרה"ג ר' יעקב וידר, שגדל ב"שערי חסד" עצמה. "בבית אבי שליט"א ואמי ע"ה גדלנו תמיד לאורו ובצילו של רבי שמואל, היה ברור לנו שכל דבר נעשה על פיו בהתייעצות עמו ובברכתו. אנחנו הילדים היינו עולים אליו בשאלות שלנו, אם בכל מה שקשור לישיבות, בגילאים מאוחרים יותר בענייני שידוכים או סתם בשאלות החיים, כולנו גם הבנים וגם הבנות שינקנו ממש מילדותנו ונשמנו את היותנו תלמידיו ואת הקשר המיוחד שיש לנו אתו ועל היותו כ'סבא' נוסף שלנו, אמי ע"ה תמיד היתה אומרת שחבל שלא זכינו שהרבנית תהיה סבתא שלנו, כמו שהיה לאחר החתונה של הורי כאשר הרבנית עוד שמרה על אחי הגדול".

"מגיל קטן" מוסיף בחיוך ר' יעקב, "היינו מכנים אותו בבית 'רבה שמואל' כי כך זה נשמע לאזנינו כשקראו לו ר' שמואל, אני זוכר את עצמי הולך ברחוב עם אחד מאחי הקטנים וראינו אותו חולף ברחוב ואחי צעק הנה רבה שמואל, הנה רבה שמואל והוא חיך אלינו את חיוכו הטוב...".

"מידי חג היינו עולים אליו, בסעודת הבוקר, היינו מתחילים לאכול בבית ואחר כך עוברים לביתו והוא היה שמח לקראתנו ומכבד אותנו שנאכל ונתכבד ומבקש שנשיר משהו, וכמובן תמיד התעניין במה שלומדים בחיידר, ועל הדרך בחן ושאל שאלות על הלימוד. זה היה אך טבעי, כשחרוט במוחי תמונה בהיותי ממש פעוט,

מפסיקים באמצע לימוד!".

"הרגשנו את האהבה, את החינוך, את ההבנה העמוקה ואת העידוד" מספר הרה"ג ר' שלמה יפה. "איני יכול לשכוח איך הגעתי אליו באחד הימים, כשהיו הרבה אנשים בכניסה לבית, זה היה בגיל של תחילת ישיבה קטנה, הייתי נער צעיר ממש ולא ניגשתי אליו כלל, הוא בדיוק יצא לדרך עם מי שלקח אותו באותו יום ר' חייקל אויערבאך, ואני נשארתי באיזור. אחרי חצי שעה אומרים לי יש לך טלפון, אני שומע את קולו של רבי שמואל, 'שלום, שלמה'... הוא מבקש מחילה שלא התפנה אלי, ושואל מה רציתי... 'שלום שלמה, חיכתה, מחילה, הייתי צריך לנסוע, לא נעים לי שחיכתה'...".

"וכך תמיד התחושה הנעימה והרוממות, אני זוכר שבתור ילד בן 11, או 12, אמר לי הגאון רבי יוסף פטרוף שאבוא לשבת חול המועד. כשרבי שמואל ראה אותי בשולחן הוא שאל בחיוך מה אני עושה פה, גילה התענינות, וכשאמרתי לו שר' יוסף הזמין אותי הוא אמר, אכן הוא פה בעל הבית, הוא יכול להזמין... כמובן שזו היתה שבת מלאה, ובמוצאי שבת הרגשתי 'בעננים'. הייתי ילד, ישבתי בפנים כשבחוץ עומדים רבים שמחכים להכנס, בינתיים התחילו להגיע פוליטיקאים עסקנים וכל מיני מכובדים, ואני עומד בשער... אחרי כמה דקות, רבי שמואל קורא לי: כבר אמרתי לך גוט מועד? אז מדוע אתה מתעכב...".

"כשהיינו אצלו בבית הרגשנו חלק מבני הבית" מוסיף ר' שלמה יפה, "בליל שבת הוא היה יושב בבית מדרש ולומד ספרא דצניעותא, ואחרי זה יצא לכיוון הבית. אני הייתי ילד צעיר, יצאתי לכמה דקות, אך הוא אמר 'לא יוצאים בלי שלוימי'... הוא וכל מי שאיתו חיכו לי שם עד שהגעתי...".

"לא אשכח את ה'זכרון הראשון' החי מרבי שמואל, היה זה כשהייתי בן ארבע", מספר הרה"ג ר' אלחנן ריינמן, "באתי עם אבי שליט"א לסוכה, ורבינו שאל את אבי אם יש לו מצלמה, החזיק לי ביד וביקש שיצלמו, כדי להפיג את המתח שלי. אחרי שצילמו אף שאל אותי: 'אלחנן, חייכת?'... השבתי שלא, אז הוא אמר: 'אם כך חייבים לעשות עוד תמונה'... ודאג שנצלם שוב, שתהיה לי תמונה איתו עם חיוך...".

"למעשה" מוסיף ר' אלחנן, "במשך השנים היו הורי בשערי חסד בחגים, אך הם אכלו בדירה בה הם שהו. בגיל

הצליח במבחנים, ומה שנדע זה יותר ממה שהוא ידע, ואחרי זה כשעניתי לו הוא חזר שוב, 'אני כועס על עץ חיים שלא לימדו אותנו כך, איך אתם יודעים יפה'...".

"אצלי 'חי' זכרון" אומר הרה"ג ר' אליהו פטרוף שליט"א, "חוויה שהייתה לנו בימי החנוכה כאשר הוא היה מגיע אלינו לבית בכל שנה, ומחלק דמי חנוכה, זה היה 'אירוע' שכל ילדי המשפחה היו מאושרים ממנו".

ואם בדמי חנוכה עסקינן, "כשהייתי בן ארבע וחצי" מספר הבה"ח אלחנן ארלנגר נ", "הגעתי בימי החנוכה עם הורי שנכנסו לביתו, כשלפתע הם נבהלו כשראו שאני מכניס יד לכיס של החליפה של ר' שמואל... 'מדוע אתה נבהל' אמר רבי שמואל לאבי שליט"א, 'הרי הוא מחפש דמי חנוכה', מה שאכן היה נכון כפי שהיינו רגילים מה'סבא' שלנו... ואז הוא הוציא מטבע ונתן לי במאור פנים".

"תמיד" מוסיף ר' אליהו פטרוף, "היתה תחושה של 'סבא טוב', וכך היה רבי שמואל כאשר דיברנו איתו גם בדברי תורה כילדים, השיח איתו היה מאד זורם ופתוח, זו היתה תחושה של 'סבא נחמד', אני זוכר שפעם בתור בחור הוא שאל אותי במעריב בחג הפסח אם ראיתי במקרה את הלוח של 'טיקווינסקי'. אני לא הבנתי מה הוא רוצה ומי זה 'טיקווינסקי', הנה, הוא שאל אותי שוב ולא הבנתי מה רצונו, עד שעשה עם היד תנועה של 'תהיה בריא!'... והנה בסעודה ניגש אלי אבי שליט"א בשליחותו, לבקש את התנצלותו... הוא תיאר לי כמה ר' שמואל הצטער, איך הוא פגע בבחור כזה יקר, והוא הוסיף מלא שבחים, אחר כך שמתי לב שבמשך כל החג הוא השתדל מאד לקרב אותי ולעשות לי תחושה טובה כי אולי נפגעתי".

"ככלל" מחרה הרה"ג ר' בנימין קפלינסקי, "תמיד הייתה שמורה לנו לילדים ממנו חביבות עצומה, אבל זה הגיע עם חינוך, ועם יציאת תוכן. אני זוכר שביליל שבת אחד, הייתי ילד בן שמונה או תשע, היה שמועס' בין קבלת שבת למעריב, אבי ז"ל התבטא על המצב של השיחה, שאנשים יושבים באימה ו'פחדים לנשום'... החלטתי שאני נכנס לבית מדרש, כדי להקשיב לשיחה... נכנסתי בקול רעש גדול והזותי סטנדרים, בקיצור מהומה של ממש, ור' שמואל גער בי. לאחר מכן כשנגשתי לבקש סליחה, הוא ענה לי 'ממני? צריך לבקש סליחה מהתורה הקדושה, זה להפריע באמצע דברי תורה', וזה היה כעס של אהבה כזו גלויה, שחרט בלב את הידיעה שלא

א' במלואו, מרגישים את זה בכתלי בית המדרש בתפילת המנחה, חסר הלימוד שלך...", הערה עם מחמאה.

"הוא חיפש תמיד איך הוא יכול לרומם, אני זוכר בהספד שהיה על מורנו הגאון הגדול רבי מיכל יהודה לפקוביץ בבית המדרש "אהבת תורה" בירושלים, היו שם מספיק אברכים ובחורים, שהוא יכול לבקש מהם, אבל הוא סימן וקרא לי ואמר: 'כמה שורות מאחור יושב הגאון הגדול רבי ברוך שמואל דויטש, תיגש אליו תגיד לו שאני, שר' שמואל, קורא לו שישב לידו... אני סומך עליך'... הוא כך העניק תחושת חשיבות..."

"הייתה תקופה" נזכר ר' יעקב וידר, "שגרנו בבית שחלונותיו היו פונים לבית המדרש 'אגודה'. אמי ע"ה, הייתה מעמידה את הילדים בחלון כדי שיראו את ר' שמואל, הוא היה נשאר בליל שבת קדש אחרי מעריב ללמוד, והמחזה היה מרהיב. הוא הניח את המשניות על הבימה, וצעד הלך וחזר בבית מדרש, משנן משניות בעל פה, וכך היינו צופים בו מסתובב תפוס במחשבותיו. היו פעמים שרבי שמואל היה מגיע סמוך לחלון והיה נראה שרואה אותנו אך היה ניכר שאינו שם לב כלל וכולו שקוע במחשבותיו ולימודו."

"זכינו גם שמידי פעם הוא היה עולה לביתנו, אם בחלאקה לילד או בשמחות למיניהם, או כשעברנו דירה. ופעם כשאחי השתחרר מבית חולים אחרי שעבר תאונה, הוא נכנס לפתע בליל שבת באמצע הסעודה ואמר ששמע ששרים, רק שהוא חיכה כדי לא להפריע... ורק אחר כך הוא נכנס והתיישב והתעניין באריכות..."

"התביעה והדרישה שלו היתה באהבה עצומה" אומר הבה"ח דוד פרוסמן נ"י, "לבר מצווה שלי הוא הגיע והביא לי את הספר אהל רחל, אך אמר לי שהוא רצה להביא את הספר דרכי שמואל ולכן הוא תפס בידי ואמר לי שאבי יהיה ערב... זמן מה אחר כך, הייתה חתונה בירושלים. אבי הלך לחתונה ואני נסעתי לשערי חסד, תכננתי לנסוע אחר כך לחתונה, כשהגעתי הוא מיד שאל אותי איפה אבא, אמרתי לו שהוא בחתונה ואני באתי לראש הישיבה, אך הוא אמר "אני נוסע מאוחר, אתה לא תתעכב" ומיד חיפש מי שידאג לקחת אותי. אדהכי והכי קיים את ההבטחה

קרבה עצומה."

"אני נזכר" מחיך ר' משה אונא, "שכילדים למדנו בחיידר באידיש, היינו מביאים את ההגדה של פסח עם הטייטש, יש שם תרגום ל"מה נשתנה... שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות", באידיש ירקות זה גרינעס, בחיידר אמרו לנו לומר "קרייטכצטר", ורבי שמואל נהנה וצחק איתנו מהמילה הזו... זו חוויה של ליל הסדר, שלא היה שייך לשכוח."

גם העידוד שלו לכל אחד, הרוממות שנתן, היו לפלא. אני זוכר שאחי ר' שלמה, שאל כילד על המשנה הראשונה בפרק ג' ב"ה, ששייכת מענינה לפרק הקודם לענין קידוש החודש, שהרי ממשנה ב' מתחיל ענין השופר, וכל שנה בשנה כשהיינו לומדים ר' שמואל היה מזכיר את "הקושיה של שלומי"... הוא לא שכח אף פעם... הוא ידע לחנך, לרומם, ולהעניק מושגים."

"עומדת מול עיני התמונה שלו אחרי שסגרו כל בוקר את הדלת מקבלת הקהל" - מספר ר' שלמה יפה, "והוא "מסתער" על החומש בחשק עצום, וראיתי לא פעם אותו ממש בוכה, כשהיתה לי כילד את התחושה שלפעמים הבכי הוא מההשתוקקות לחומש ולתורה אחרי שישבו אצלו בעניני הכלל... ולפעמים ההרגשה הייתה שהוא בוכה בהרגשה של שפלות וענווה, בהרגשה של "מי אני ומה אני", אחרי שעמדו רבים בתור לקבל עצה והכרעה". "לגבינו היה ברור שהוא מרומם כך כל הזמן. ומחנך, זה היו דברים ש"באין כאחת". כילד קטן ממש אני זוכר שהגעתי אליו בבוקר של חג השבועות לסעודה, והוא שאל אותי "שלומי, היית ער?" עניתי בבטחון "בודאי", "כל הלילה ממש?" - "בודאי"..." "עד הנץ ממש או עד עלות השחר?" הוסיף רבי שמואל ושאל, ואז עניתי "לא ממש, קצת הלכתי לנוח...". הבנתי שהייתה כאן הטמעה של מידת האמת, אל תגיד דברים סתם, וזה כבר כילד קטן הוא תבע!"

גם כשהוא העיר, ידע לעשות זאת בצורה מרוממת, לא לפגוע חלילה. יום אחד כשלמדתי ביישיבה, ומאיזו סיבה לא הייתי בסדר א', פנה אלי ואמר "אני לא נמצא בסדר א' ואני לא יכול להעיר לך, אבל אם אתה לא נמצא בסדר

כשבסיום הסעודה יצאנו כולנו ל"אגודה" ואני באופן הכי טבעי אחזתי בידו לאורך כל דרך, זה היה דבר פשוט ממש."

"הזכרונות הם חלק מהחיים שלנו כפשוטם", אומר הבה"ח אהרון קפלינסקי נ"י, ומספר: "הוא תמיד התעניין, זכר כל פרט, שאל, עקב ורומם, לא היה שום דבר של "סתם", במבט לאחור ראיתי ולא רק אני אלא כל מי שהתאסף כאן, איך שהוא "גידל" כל הזמן. כאשר הייתי ילד ממש קטן, היה לנו בכיתה טיול שנתי, באותו יום היתה בר מצוה לאחד מבניו של הגר"י פטרוף, אחים שלי היו שם ואני לא השתתפתי בשמחה, כשחזרתי אחים שלי אמרו לי שר' שמואל שאל אותם איפה ארונל'ה מדוע הוא לא הגיע, זה זכרון חי, שליווה את הקשר הכל כך עמוק והדוק."

"אותו רבי שמואל אהב במיוחד" מחיך אחיו הגדול ר' בנימין, "אהרון היה אצלו חביב מעל כולם... כבר בהיותו פעוט ממש."

"אני זוכר" ממשיך הבה"ח אהרון קפלינסקי, "שבכיתה ה', הייתה לי שאלה במה שלמדנו בבא מציעא, שאלתי הרבה רבנים, כל אחד ענה לי תשובה חלקית, סוג של לצאת ידי חובה, אצל רבי שמואל זה היה ממש מעמד, הוא ענה לי ביחס אישי ובפירוט, שמע ופשוט למד איתי את הענין... בכלל חיינו איתו, בצורה הכי משפחתית, אני נזכר איך בליל הסדר, בלילה שבו היה מחד אוריה מרומת וקדושה במיוחד, אך כאשר בחד גדיא אחי הגדול עשה קולות של חיות לפי סדר חד גדיא, רבי שמואל נהנה איתנו, לא יאומן כי יסופר... היה מצב שבו כילדים צחקנו והשתוללנו ליד השולחן, ואפילו בשעת הקידוש, והוא ידע מתי לא להעיר לנו ולא לגעור, רק בשנים הבאות כשגדלנו והבנו, נחרדנו לגשת אליו, היה לנו מורא מפניו. הייתה תחושה ברורה שהוא יודע עליך הכל, ומצד שני אהבה עצומה..."

"אנחנו בתור ילדים, חווינו את הערב ראש השנה ו'ערב יום הכיפורים'...", מספר הרה"ג ר' משה אונא, "הוא הסתיר את זה אבל בבית הצלחתי לראות אותו יושב בחדר וממש סוער בככי, שומע את ההתייפחויות הנוראות, את אימת הדין, זה דבר שלא יישכח, ומצד שני הייתה תחושת

של החלטה מה ללמוד, ואיפה ללמוד, ומה היה בחיידר, הכל זה היה דבר פשוט לדבר איתו, הוא ידע להלך לרוחו של כל אחד ואחד, מחד לתבוע ומאידך לרומם”.

•••

“ההשפעה שלו היתה עד לעומקה של הנפש” אומר ר’ אליהו פטרוף, ומוסיף: “אני לא זוכר סיטואציה מסוימת אבל מאיזהו שלב ששהיתי במחיצתו אני לא מסוגל להסתכל על עיתון בשבת. מעבר לנושא ההלכתי, השבת היתה אצלו כ”כ מרוממת שהוא לא הבין איך אפשר להתעסק בזמן כזה בדברי חולין. זכור לי עוד דבר שהשפיע עלי במיוחד, היה זה כאשר הייתי ילד ופגשתי אותו בבית הזמנים והוא שאל אותי מה למדתי היום... אני בבבשתי לא למדתי באותו יום כלום, אני זוכר עד היום את התחושה שאי אפשר לעמוד בה, אפילו שהוא לא אמר לי מילה על כך אבל עצם השאלה הכניסה לי להכרה – איך אפשר לעבור יום אחד בלי לימוד תורה?...”.

“היה פעם שאחי הקטן, למד את כל משניות ר”ה בע”פ. זה היה בסוכות והוא חיפש מי שיבחן אותו, ובדייק ראש הישיבה היה אצלנו, ואחי שאל אותו אם הוא מוכן לבחון אותו... ההרגשה היתה כל כך פשוטה, כשל סבא. ר’ שמואל נעתר בשמחה, הוא עמד לידו וגרס לו את כל המשניות מהתחלה עד הסוף. כשגמר ניגשתי אליו ואמרתי לו, תגיד שאתה רוצה מכתב לרבי’ה... אבל תדע שהוא יגיד לך שחול המועד היום והוא לא יכול לכתוב לך, אז תגיד לו שזה דבר האבד, וממילא הוא יבטיח לך... וכך בדייק הוה. הוא ביקש והבטיח ואחרי כמה ימים הוא שלח לו מכתב לרבי’ה...”.

“החסרון הכי מורגש בפטירתו זה הקשר האישי הזה” ממשיך ר’ אליהו פטרוף, “זו ממש הרגשת יתמות בלי הגזמה, כל החסר האישי לבד מהחלקים הציבוריים, עד היום יש דברים שאני אומר לעצמי, אוי, אילו היה לי את ר’ שמואל...! באופן כללי מאד נזהרנו לידו, השתובבנו והשתוללנו אבל דברים שידענו שלא בסדר לא העזנו לעשות אפילו בלי שהוא גער בנו. פעם ראה אותי בביתנו קורא ספר סיפורים אז הוא ממש אמר במפורש והעיר לי שחבל על הזמן”.

“כשהיינו ילדים” מספר הרב גר’ דוד פרוסמן, “נכנסנו לביתן הגניזה שהיה ברחוב קק”ל, ומצאנו בו עשרים שקל ולא ידענו אם מותר לנו לקחת את הכסף או לא, כמובן רצנו מיד ושאלנו את מרן רה”י, הוא התחיל לשאול האם הקופה היתה סגורה או פתוחה והוא אמר לי מותר לכם לקחת, אחרי הפסק שהיה בהארת פנים, פנה וגער בנו: לא נכנסים לגניזה...”.

“פעם נכנסתי בתור ילד קטן ל’אגודה’, כשנותרו סידורים רק במדף התחתון בבימה. תוך כדי שאני נשכב על הרצפה לקחת את הסידור, הזוהי ברגלי את הסטנדר של ראש הישיבה. ר’ שמואל לא אמר לי מילה וחזקה עד שאקח את הסידור שאני רוצה, ובמקביל יהודי חשוב קם לגעור בי, ר’ שמואל מיד עשה לו נו נו... אל תגער בילד... אחרי שקמתי וסידרתי לו את הסטנדר למקומו הוא התעניין “דוד, הכל בסדר?”.

“מעין זה היה בבר מצוה שלי” מספר הבה”ח אלחנן ארלנגר, “כמובן שהיה פשוט שרבי שמואל נמצא בבר מצוה מתחילה ועד סוף, ומקשיב לדרשה במלואה, אך התרגשתי ברגע של הזימון כאשר כיבדו אותי לברך, ואז אחד מבני המשפחה היושבים ב”מזרח” ניסה להתערב ו”לעזור” לי באיזכור השמות שעלי להזכיר ב”ברשות”... את הניסיון של אותו אדם ראינו לאחר מכן בצילומים, שכן ברגע שהוא רק זו לכיוון שלי, בשניה שרק עשה תנועה בכיוון, רבי שמואל מיד קלט את זה, והוא פשוט הדף אותו באומרו “נו...” כאומר: אל תלחץ את החתן...”.

“באהבתו האמיתית, חתן כל הזמן” נזכר הבה”ח אהרון קפלינסקי, “כשהיינו ילדים ודיברנו אחרי מים אחרונים והוא היה עוד לפני, כשראה שאנחנו מדברים זעק לנו, מי התיר לכם לדבר אחרי מים אחרונים? אני לא אשכח איך בבר מצוה שלי ישב ר’ שמואל במזרח ודורתי

מרן זצ”ל נבהל, קם ממקומו כאשר ניכר היה שמחפש דבר מה. “נגשתי ושאלתי, שחה הרבנית ולס, ‘אולי יש משהו שאני יכול לעזור לראש הישיבה?’, והוא שאל בתגובה ‘יש לכם משחק?’... השבתי שכל המשחקים נמצאים בין דברי המוקצה, אולם מצאתי במרפסת כדור משחק. אורו עיניו של מרן זצ”ל והוא נטל את הכדור, ניגש עמו לילד ואמר לו ‘בוא ותשחק איתי’... כך במשך עשר דקות (!), שיחק מרן זצ”ל בכדור עם הילד, כשהוא מגלגל מתחת לשולחן ועוד... “פחדתי” סיפר אחד הנוכחים, הילד “צלף” בלי הפסקה. רק אז שאל מרן זצ”ל: “נראה שהוא התפייס? שהוא יזכור את המחילה-המשחק יותר מאשר את הפגיעה?!”... ושב לתלמודו.

“את ההמשך” אומר לנו אלחנן, “לא כולם יודעים. כשהסתיים האירוע שאל אחד התלמידים את הראש ישיבה מה שייך לפייס את הילד, הרי אין מחילה לקטן, וסיפר את המעשה עם הסטייפלער שבא לבר מצוה לבקש מחילה, והראש ישיבה עונה לו: “עפעס... למעיישה... הרי גם אין בושת לקטן, ולא שייך שצריך בכלל מחילה על מה שנאמר... המשחק, זה עניין אחר... לעצור לו את הצער, שיהיה שמח...”.

“זה מסביר היטב את הפיוס שהיה מפייס גם את הילדים, מיד כשחשב שהם נפגעים, וכולנו זכינו ממנו למאור פנים גדול וגם לגערות חינוך של אהבה. אבי שליט”א תמיד חתן לזה שנשמח ונייקר כל גערה והערה של ר’ שמואל, כי כל אחת שכזו היא תורה שללמוד אנו צריכים” הוא מוסיף.

“היה לי סיפור מענין עם הקדשה לספר שקיבלתי לבר מצוה” מציין ר’ אלחנן ריינמן, “לבר מצוה הביא לי שני ספרים, בראשון הוא כתב ובשני לא, אמרתי לו, איך יידעו שאת השני קבלנו מראש הישיבה? הוא חייך וכתב הקדשה שונה קצרה בהרבה מהקודמת, הקדשה שנועדה בדיוק למה שביקשנו...”.

“שמתי לב” מציין ר’ אליהו ארלנגר, “שכלל אחד מהבנים אצלנו ראש הישיבה העניק “דרכי שמואל”, ומדהים היה לראות אחר כך את ההקדשה שאותה הוא כתב בבר מצוה, איך כל אחת שונה במעט מהאחרת ומתאימה לחתן הבר מצוה, הוא דקדק בכל מילה ובכל הקדשה.” “היה ברור שרבי שמואל הוא חלק מהמשפחה”, אומר ר’ אלחנן ריינמן במשפט שכולם מזדהים איתו, כל נושא

וביקש להביא ‘דרכי שמואל’, כשהוא שואל אם אני רוצה את זה חדש נקי או עם הקדשה... אמרתי לו “עם הקדשה כמובן” והוא כתב ואף אמר לר’ יוסף שיביא לי גם שקית וגם שוקולד... ר’ יוסף הכניס את שניהם באותה שקית אך רבי שמואל ביקש שימלא שקית נפרדת בממתקים... לאחר מכן הוא התעניין איפה אני רוצה להיות, אם בבית או בישיבה, והתעניין עם מי יש לי להיות ולדבר ודאג לי אם אני רוצה לאכול... מאוחר יותר כשפגש את אבי בחתונה אמר לו ‘לא מפקירים את הבן’...”.

“הוא חתן אותנו! זה תמיד היה ברור” מספר הבה”ח יהודה מאיר. “כשהייתי ילד עמדתי במרפסת של ‘הגר’א’ ולא עשיתי כלום, הוא עבר ליד וסתכל עלי במבט של ‘חבל על כל רגע’... כך היה גם כאשר הייתי באותה מרפסת עם כמה בחורים מהישיבה ודיברנו דברים בטלים. ר’ שמואל עבר לידנו כמה פעמים, כביכול להעיר לנו אך לא שנרגיש רע. כילדים הוא השריש בנו כמה מתועב זה להתבטל, ביטול הזמן היה דבר מאוס אצלו”.

“ההערות היו ‘בונות’, כבר כילד קטן תמיד נתן את ההערה שמלמדת אתה גדול, אתה צריך להיות מרומם, לפעמים אפילו על צורת לבישת הכובע... ופעם בפורים לבשתי איזה כובע מוזר, והוא העיר לי להוריד את זה “זה לא מתאים לך...” , המסר היה ברור, אתה צריך להיות תמיד “גבוה”. לא אשכח איך נכנסתי בפורים למטבח, היתה שם עוגת גבינה של כמה קומות, נטלתי פרוסה מכובדת ומילאתי את פי – בדיוק כשהוא נכנס למטבח. פני הפכו להיות אדומות כסלק... עומד נער צעיר, בידים שאריות עוגת גבינה, והפה מלא... רבי שמואל נכנס וחייך את צחוקו הטוב, ואז הוסיף “ר’ שלמה, יש גם זמן בחיים בשביל לאכול, לא צריך לאכול כך, יש זמן...”.

“הוא ידע להפיש דעתו של כל אחד, יחד עם ההערה” מספר הבה”ח אלחנן ארלנגר ומוסיף פרט נפלא על אחד הסיפורים הידועים על רבי שמואל, בעדות ממי שהיה בשעת מעשה: “יש סיפור ידוע שאירע בשבת בין יום הכיפורים לסוכות של אחת השנים, עלה מרן זצ”ל לבית הרבנית ולס, כאשר עמו באה קבוצת תלמידים ללמוד עמו. אחד התלמידים צירף אליו את אחיו הקטן והגישו לפני מרן זצ”ל אשר שאלו בחביבות: ‘מה הרבי’ה בחיידר לימד?’ , אולם הילד לא ענה מאומה. שאל מרן זצ”ל שוב: ‘מה הרבי’ה לימד?’ ולפתע הילד פרץ בבכי...”

המבוגרת אשה דתיה שאינה חרדית, נכנסה עד ל'מזרח' שבעזרת הגברים, כדי להביא לי מתנה לבר מצוה - מאה שקל... היות והייתי ליד ר' שמואל התביישתי שהיא נכנסה, ולא אמרתי לה כלום, כשהיא הלכה הוא מיד שאל אותי 'אמרת לה תודה?'. שתקתי. והוא אמר לי שוב "היא הביאה לך מתנה צריך להגיד תודה!".

"כל מי שעבר בישיבה יבין מה אני מדבר. התחושה של יראת כבוד ממנו, אנשים פחדו שיתפוס אותם על חם וברחו ממנו..." אומר ר' אליהו פטרוף, "זכור לי שהגעתי בהתחלה לישיבה, ישבנו בחדר האוכל והארכנו בשיחה מעבר לזמן המינימלי... ופתאום מישוהו אמר 'הראש ישיבה מגיע'. כולם התחבאו, אך מצד אחד ידעתי שאם אני מתחבא הוא יגער בי, אתה אליהו פטרוף מתחבא ממני? אתה מתחבא מאדם שהוא כמו סבא שלך... היחס שלו היה עד לילדים הקטנים ממש, הוא ידע להחמיא לפעוטה שערכה מפיות על השולחן, ולומר שהמפיות מסודרות יפה, כשבאותה שעה ראשו מגיע השמימה ממש..."

"אני נזכר שסיפרתי לסבא הגה"צ רבי דב יפה על מקרה שהיה אצלי, ועל מקרה נוסף שהיה עם עוד נער צעיר שראיתי בעיניי" מספר ר' שלמה יפה, "סבא אמר אז אני מבין למה רק רבי שמואל זוכה לכאלה תלמידים..."

"פעם אחת היה כאשר הגעתי כבחור בישיבה קצת באיחור תפילת לשבת, רבי שמואל קרא לי ואמר 'אוי, זה בנפשי, כמה גישמאק יש כשאתה אומר פסוקי דזמרה בנחת פה בבית מדרש, בבקשה שלוימי זה בנפשי', אולי עשר פעמים הוא התחנן, כמו מי שמבקש על הדבר הכי יקר לו... ה'פסוקי דזמרה' שלי, ככה הוא רומם ותבע והגביה".

"מקרה אחר היה כאשר היה בחור צעיר ממש, שגם היה מבני הבית, שנכנס למעריב רק בשמונה עשרה. הוא סיפר לי שרבי שמואל קרא לו אחר כך ואמר לו, 'תדע לך שהיה חסר לי את ההשפעה שלך בתפילה, היית חסר'. ההוא באומץ שאל 'התפילה שלי משפיעה?', ורבי שמואל עונה לו כן: 'כשיהודי מתפלל חזק עם כל הלב, יורדת השפעה וזה משפיע על מי שמסביב, מה אכפת לך לעשות טובה ליהודי, זו בושה לבקש טובה? מה אני מבקש, שתתפלל אתנו את כל התפילה, שתשפיע על הסביבה'. מיותר לציין מה זה עשה לאותו נער".

"ההתחשבות הייתה ללא גבול, בראש חודש האחרון לחייו כשהיה בשיא החולשה" מספר הבה"ח נפתלי ארלנגר, "הגענו כרגיל להתפלל בביתו, ולמרבה ההפתעה גיליתי פתאום שהוא ויתר על העליה הקבועה שלו בראש חודש, רק כי היה לי יום הולדת באותו יום, והוא רצה לכבד אותי... הוא ביקש מהבחור שחילק את העליות שיתנו לי את העליה שלו. זה רק מעט המלמד על ההתמסרות לכל ילד!".

"באיזו אהבה" מחייך ר' אלחנן ריינמן, "איך היינו, כילדים קטנים ממש, משחקים 'חמש אבנים' ליד הרגליים שלו, הוא היה שקוע בלימוד ולא הפריע לו כלל מה שעשינו, כשאני במהלך המשחק נתתי מכה לדלת של המרפסת, ו'העפתי' שרון שהיה שם, שרון גדול שנפל והתרסק, רבי שמואל הביט בי בחיוך ושאל 'הכל בסדר?', הרגיע אותי ואמר, 'לא נורא, בוא נאסוף', דוקא בסיטואציה כזו הוא ממש היה מי שהרגיע אותי, במהומה שיצרתי..."

"זה נעשה מתוך הבנה עמוקה של כל אחד" מוסיף ר' משה אונא, "זכורני שבאחת השנים הייתי בשמחת תורה שחל ביום חמישי בישיבה, וחזרתי לשערי חסד כי הורי נשארו שם לשבת קודש, והם נתנו לי מפתח כדי שאכנס לבית, הגעתי בשלוש בלילה ופתחתי את הדלת, ר' שמואל היה מרוכז בלימוד, ופתאום ראה שמישהו נכנס לו לסלון... הוא נבהל, לשבריר שניה, ומיד עבר להיות זה שמרגיע אותי, שהרי לא נעים לי שהבהלתי אותו, והוא חייך ומרגיע ומאיר פנים, להרגיע אותי שהכל בסדר..."

"רבינו" ממשיך ר' אלחנן ומספר "השתתף אתנו בכל ההווי, כל מה שרצינו, הילדים של אונא הקטנים היו

מביאים בר"ה עבודות מהגן, ועוברים ואומרים ר' שמואל תראה איזה יופי, והוא שהיה שקוע בשרעפי קודש, חייך לכל אחד מהם, ואמר איזה יופי... כמובן שהוא הזכיר להם שלא ישכחו לתלות את זה בסוכה..."

"ואני חייב להזכיר" ממשיך ר' אלחנן, באמירה שכל הדוברים מסכימים איתה, "מגיל שמונה הייתי בכל ר"ה ויום כיפור יושב צמוד אליו, שעות ארוכות, התפילות התנועות הקולות הדמעות לא זזות ולא יזוזו ממני לעולמים..."

"אי אפשר לשכוח" נזכר ר' בנימין קפלינסקי "את הדמעות של הפיוטים, וכל נדרי...". "ובכל זאת" ממשיך ר' אלחנן ריינמן "כשהגעתי פעם באיחור אני לא אשכח את המבט... של 'מה זה השעה הזאת'. ומצד שני הוא דאג תמיד לתת לי 'תפקידים' במהלך התפילה, להביא מגבת ולעזור ב'כורעים', ולתת לי, לילד הקטן שלי, את התחושה והחויה והזכרון שלא ויתרתי עליו אף שנה..."

"הזכיר פה את ההתחשבות, וכפי שסיפרתי הייתי מגיע מגיל שבע לסעודות בלי הורי, אמנם היו לי שם הרבה חברים ועוד אורחים אך רבי שמואל חש אחראי, תמיד מילא לי את הצלחת והציע לי מיני מאכלים שונים שהיו בשולחן, ואחר כך דאג שאלך לישון בזמן 'שיהיה לך כוח', כאמור ממש סבא שדואג, דואג שיהיה טוב ודואג גם לחנך".

"הארת הפנים הייתה תמיד חלק בלתי נפרד מהילדות", מספר הבה"ח אלחנן ארלנגר "באחד הימים היה רבי שמואל בבית של ראש כולל שערך 'סיום' פרטי בעיר אחרת ממקום מגורינו, המקום היה עמוס, והדלת סגורה. אבי שיחי' חיכה בחוץ, אך אני נכנסתי פנימה, וכמובן ישר קיבלתי את החיוך והיחס החם, לאחר שעה ארוכה כשר' שמואל ירד למטה הוא פגש את אבי, ואמר 'גם אתה פה?' בסוג של פירגון, שנועד לשמח אותי... מאידך כמו שציינו פה הוא ידע להוכיח, אני זוכר שכילד קטן ממש התעניינתי פעם בתמונת רבי נחום'קה שהיתה תלויה בחדרו, והחלטתי 'לפלוש' לחדר בלי רשות, כשלפתע רבי שמואל קם וראה אותי נמלט מהחדר... אני לא אשכח את המבט המוכיח, שעבר מיד לחיוך כשאבי שליט"א אמר לו 'הוא רק רצה לראות את התמונה של רבי נחום'קה'... כמובן שלא העזנו להכנס לאחר מכן שוב..."

"אני קיבלתי כזה מבט בגלל התמונה" נזכר ר' משה אונא, ומספר: "כל אחד זוכר את התמונה הענקית שהיתה

בסוכה, תמונה של הגר"א, תמונה על בד, שהביאו לו באחת השנים משפחת ארלנגר ל'נוי סוכה'. אני כילד ישבתי בצד של הסוכה, והתעניינתי בבד של התמונה, התחלתי למשש, ור' שמואל הביט בי ורק אמר "זה שלך?...". זו היתה תוכחה, שהכניסה לי חזק את המציאות שבמה שלא שלי לא נוגעים..."

"אני קיבלתי כזה מבט, כשיום אחד החלטתי כילד שאני מסתקרן לראות מה הספר העטוף שהוא לומד בו כל כך בעיון..." מספר ר' אלחנן ריינמן, "שמתי יד על הספר, והוא הביט בי בעינים חמורות כאומר 'מה אתה מתקרב', אחרי כמה דקות הוא קם ויצא מהסלון, ואני שוב ניגשתי לפתוח את הספר... הוא מיד נכנס וחזר לסלון, לפני שהספקתי לראות מה הספר... אני מרוב פחד פשוט ברחתי מהבית..."

"החביבות המיוחדת שלו" מספר הבה"ח נפתלי ארלנגר, "התבטאה אצלנו בעשרות פעמים שהוא היה מגיע אלינו לבית בבני ברק, שם זה היה מקום המנוחה הקבוע שלו, תמיד היינו ב'היכון' ומוכנים לך שר' שמואל יכול להגיע, כל אחד רצה לקחת חלק בלהכין לו משהו לאכול, תמרים שקדים או כל דבר דומה, ולהתברך ממנו, כשהוא תמיד שם עין על כל פרט. אני זוכר שאחד מאחיי רצה לצלם את ראש הישיבה כשהוא לומד בסלון, והוא החליט שיעשה את זה בלי פלש ובלי קול, כך שאיש לא ירגיש בצילומים שלו. הוא אכן התחבא וצילם, בשלב מסוים ר' שמואל ביקש ללכת לנח, ובכניסה לחדר הוא הסתובב ואמר לאבי שליט"א בחיוך "תגיד לו שכאן כבר לא יצלם", הוא קלט כל מה שקורה..."

"זו היתה תמיד הרגשה שהוא אבא אוהב" אומר יהודה מאיר, הוא נתן את ההרגשה הזאת כאילו אנחנו בנים שלו, מה'חצר' שלו, מהבית שלו. "אני זוכר שאמי שתחי" מוסיף ר' בנימין קפלינסקי, "שלחה כבד לשבת ואמרה לי להסביר שם בבית שיניחו על סיר ולא על ה'בלעך', רבי שמואל פתח את הדלת ואני ממש גמגמתי, הוא הגיע איתי יד ביד, ושמע בנחת, ביקש שאסביר לו בדיוק איך שמים את הכבד, ואחר כך הרגיע אותי. לאבי הוא אמר אחר כך שהייתי 'כמי שכפאו שד'..."

"כשהגעתי לחתונת בחור מהישיבה שהיה ממשפחתו, הגעתי אז מחדרה בשעה 11 לחתונה" מספר ר' שלמה יפה, "למחרת הגיע אבי שהיתה לו קביעות כל יום שישי, ורבי שמואל אומר לו בחיוך 'אני רואה ששלומי לומד טוב,

הוא הגיע ב-11 לחתונה... התשומת לב המדהימה לכל אחד...".

"כשהגעתי להבחן להתקבל ל"מעלות", הוא אמר לי שהוא כבר לא כל כך בישיבה ויש יותר "שופטים ושוטרים"... אמרתי לו "אני רוצה להגיע למקום בו צומחים גדולי תורה בלי שיש צורך ב"רוח" וסביבה, הוא ענה לי "ישר כוח על הקומפלינט" ולא בחן אותי כי הרי הוא הכיר אותי מילדות, ואז אני פתחתי בשאלה שדנים האחרונים, על המשנה הראשונה בנדרים "כל כינוי נדרים כנדרים חרמים כחרמים" וכו', כשידוע שנדרים זה חפצא ושבועות זה גברא, ודנים כולם מהי נזירות, גברא או חפצא. רבי שמואל מביט בי ואומר "זו משנה מפורשת", נבהלתי אולי הוא יביא לי איזו משנה מטהרות... אבל הוא אומר "זה משנה" ואז מראה לי היכן נמצאת נזירות, הנה המשנה הזאת, אחרי שבועות, ואם שבועות זה גברא בודאי שגם נזירות זה גברא, ואז הוא מחייך ואומר "אני לא התכוונתי לבחון אותך, אבל אם כבר דיברנו הרי שלא הצלחת במבחן..."

"היה זה באחת השנים" מספר הבה"ח דוד פרוסמן, "הגעתי אליו בסוכות, ובגלל שמיהרתי שכחתי את האתרוג. רבי שמואל מיד קלט שאני קצת נבוך, ו"שלף" מהארגז של האתרוגים המהודרים שהיו לו, ופשוט נתן לי. הייתי מאושר. מקרה אחר שנחרט בזכרוני היה כאשר בסעודה של אחת החגים, באמצע הסעודה עזבנו וחזרנו בסוף וכבר לא נשאר לנו גלידה, מנה אחרונה. ר' שמואל הביא לי מה שנשאר מהצלחת שלו... למעשה אני חושב כעת שכילד לא האמנתי לרגע שאני לא אלמד אצל רבי שמואל...!".

"שאלתי אותו שאלה יום אחד בקידושין", אומר הבה"ח יהודה מאיר, "מיד הוא הביא גמרא והתחיל להתעמק ולהקשיב לי. אגב, תמיד כשהלכתי ברחוב התביישתי להגיד לו שלום מיראה, אך הוא מעצמו תמיד היה עושה לי שלום עם הראש. כשלמדתי בב"ק דף ג' חיפשתי מישהו שילמד אותי, הלכתי אליו כשהוא עלה במדרגות, והוא הקשיב לי במשך חמש דקות תמימות, האזין בשיא הרצינות..."

"בכל שנה מחדש", כך הבה"ח אהרון קפלינסקי נ"י, "הרבע"ס בחיידר היו שואלים איך היה בליל הסדר אצל ר' שמואל, תספר... ההרגשה היתה מדהימה, גם כלפי החברים תמיד הרגשתי ילד שנולד על ההר... כמובן הילדים תמיד נכנסים, גם כשיש תור בחוץ והרבה אנשים, היינו נכנסים מיד". "בודאי" מחרה ר' אלחנן ריינמן, "אני זוכר שהגעתי בהיותי בחור בישיבה קטנה, הייתה לי איזו בעיה בישיבה, בבית היה איזה מאורע ציבורי, משהו גדול מלא רבנים ועסקנים, ורבי שמואל רואה אותי, הוא נוטש את כולם ויושב איתי רבע שעה, ואומר לי "תדע לך גם אני היה לי קשה בישיבה קטנה ובישיבה גדולה ובכולל... הכל יסתדר", שמע הקשיב והרגיע. אני זוכר ששמעתי שני רבנים גוערים בר' יוסף פטרוף מה זה שהילד הזה יושב בפנים, והוא חייך וענה להם, שיש פה רק אדם אחד שמחליט... זה הראש ישיבה".

...

התחושות צפות בבליל עצום של סיפורים, שלא ניתן לעמוד בשטף שלהן, אך גם מה שמובא, כטיפה מן הים,

הופך לעובדות מרוממות, מחנכות ומאלפות. קשה למנות את הכל, את הרוממות בחגים ובתפילות, בליל הסדר... איך אפשר לשכוח את ה"סיפור יציאת מצרים" שלו שהיה בצורה מפורטת וביראה, ממש 'הגדת לבנך'... "אני לא אשכח", מוסיף הבה"ח אהרון קפלינסקי, "אחי הקטן שאל את ר' שמואל כשהוא שבר את המצה למה הוא שובר את המצה, ר' שמואל קפץ מהתלהבות 'הו, בשביל זה אנחנו פה, והגדת לבנך זו הרי הסיבה שבשלה תיקנו חז"ל לעשות שינויים בליל הסדר'..."

"אני נזכר שבשמחת תורה כל שנה כשהיינו ילדים היו עושים לו שתי שורות עד הבית, והאחים הקטנים שלי (השלישיה) היו עושים גלגולים ורוקדים, ואנחנו ה"יותר גדולים" היינו מחזיקים בשני ידי כשומרי ראש, הרגשנו ממש שהוא כמו סבא שלנו. פעם כשהייתי ילד קטן מאד, קצת אחרי שאבי זצ"ל הלך לעולמו, הוא ישב במקום של אבא שלי אז צעקתי לו שזה המקום של אבא... הוא שאל אותי 'אז איפה אבא'... אמרתי לו 'הוא בשמים'. וחייך...". "אני זוכר איך כשהייתי בגיל של מופלא סמוך לאיש, בליל ר"ה כשהוא התעכב הרבה בבית מדרש, היה נראה לו שאני עומד ומפטפט, הוא קרא לי ונתן לי על הראש" מספר ר' אלחנן ריינמן, "חזרתי למקום ושוב הוא קורא לי, ואני השבתי לו, 'אבל אני מדבר איתו בלימוד, אני לומד', רבי שמואל השיב לי "שני דברים אני רוצה לומר לך, הראשון הוא שלא מתקנים את הראש ישיבה כשהוא גוער בך, ב. אני מבקש את סליחתך...", החינוך הזה, לקדושת ליל ר"ה מחד, וההתחשבות עד כל רגש קטן מאידך, היא שנשמעה בלב, כי הוא "חיי" כל אחד".

"אני זוכר שאבי שליט"א סיפר תמיד שלברית שלי רבינו לא הגיע כי זה היה בבין הזמנים, והוא היה אז בטבריה, אולם הוא אמר שבע"ה יבוא לבר מצוה. כשהגעתי להזמין לבר מצוה עם אבי, תכננו שבמידה והוא יתקשה להגיע נזכיר לו את ההבטחה... והנה כשהגענו, הוא הסתכל בתאריך ואמר, שבאותו יום הוא אמור להיות בכמה מקומות מרוחקים, אך לפני שהספקנו לומר מילה הוא אמר "אבל הרי הבטחתי שאגיע לבר מצוה...". אני זוכר את ההלם של שנינו, איך הוא זוכר את הפרט הזה".

"היה פעם שאחי הקטן הכין לולאה יפה מעלה של לולב, והראה לר' שמואל. הוא אמר לו "אם תבחן אצלי ותדע אשים את הלולאה שלך בלולב שלי...". הלב שלו התמלא אושר עד גדותיו... הוא אכן ידע לעשות כל ילד קטן למאורש, אי אפשר לשכוח איך פעוטות של ממש חשו לידו בטוחים, ושמחים, הם חשו את האהבה שבליבו לכל אחד. "וצריך לזכור" מוסיף ר' בנימין קפלינסקי, "הוא מחד היה קשוב לכל אחד, יכול היה לתת לי מתנה ליום הולדת או להעניק לי שוקולד, להבין את החיים של כל הילדים שסביבו, ומצד שני זה לא דבר קל, היו מסתובבים לו בבית, והוא לא הפריע להם".

"ככלל" מוסיף ר' משה אונא, "גם כילדים קטנים, קלטנו את המושגים הגבוהים, ראינו כמה הוא "חיי" כל דבר, כל הרגש, וזה דבר שעד היום ולאורך כל שנותי בישיבה השפיע בצורה שלא תשכח".

"אני זוכר שהוא התקשה בשנה אחת בחג הסוכות, כשהזכיר את דברי הרמב"ם בתחילת ממרים שאוחז שיש לא תסור רק על מנהג, ולא על תקנה דרבנן, ורבי שמואל הסתפק מה ההבדל בין מצוה דרבנן למנהג דרבנן שלא מברכים, הוא עסק בזה כל הסוכות, עשרות ואולי מאות איש שנכנסו הוא שאל אותם ודן איתם, זה לא נתן לו מנוחה, ה"חיות" שלו היתה מדהימה, אגב בשנה אחרי, בהקבלת פני רבו מסר שיעור על הנושא הזה".

"זה תמיד חזר על עצמו, כשהוא "חיי" משהו זה אפף את כל ישותו. שנה אחת היה לו ווארט בסוכות, בו הוא אמר שבסוכות, כשיוצאים מן ההסתר, אפשר לעלות ולהתרומם מעלה מעלה, להתדבק בחכמה, והזכיר את דברי רבינו הגר"א ז"ל על מה שאומרים בכל יום בימי החג בהלל - "מקימי מעפר", מקימי ממש, מעפר, אף שהיה עפר ודל, משוקץ בתאוות, דל מן המצוות, אם האדם רוצה

לצאת, הקב"ה מביא אותו עד "להושיבי... נדיבים", עד למעלה הכי גדולה של מעלת האבות. ותמיד חזר שזו מציאות שאנו רואים בסוכות, אחרי שעבר יום הכיפורים, שעמדנו בוידוי של אשמנו, חטאנו ופשענו, ואז מגיעים ל"להושיבי... נדיבי עמו", יושבים בסוכה עם האבות, עם האושפזין הקדושים, בצילא דמהימנותא, עולם האצילות זה נקרא הימנותא. הוא חי אותו כל הזמן, חזר עליו עשרות או מאות פעמים, שם היו המחשבות שלו..."

"איך אני יכול לשכוח" ממשיך ר' משה בהתרגשות, "איך שראיתי אותו מתעורר מהשינה באמצע סוכות וקופץ ומתחיל לשיר "וטהר לבנו" במחזאות כף, "לבנו לבנו"... ביום שישי אחד של חוה"מ סוכות הצצתי, ראיתי אותו מתעורר, מזנק מהמיטה מוחא כפיו ושר לעצמו "שבת, שבת, צילא דמהימנותא, שבת שבת שבת", יש יכולת לתאר בכלל מה זה יצק בלב?!" הוא מסיים בדמעה.

"החיות התבטאה בכל דבר, וזכורני כילד ממש, הביאו לו לראשונה הדסים "רש"י", איזה אושר היה לו, הוא הסתובב כל הסוכות והראה לכל אחד, כמו מי שזכה בגורל הפיס, ושש שמחה עצומה, ואת השמחה הזו הוא ידע להעביר הלאה".

"אני זוכר שכילד ישבתי ליד השולחן, הוא למד שו"ע וקרא דין מסוים בקול, אני הגבתי ואמרתי לו "אבל יש גמרא בברכות שאומרת שזה ספק", הוא כל כך שמח, ונתן לי את התחושה הנפלאה שכך צריך להיות, ללמוד את הדין ממקורו מהגמרא..."

...

"אי אפשר לשכוח את סעודות הפורים בביתו, ששילבו שירי כיסופין מחד ושירה וריקודים בשמחה פורצת מאידך" נזכר ר' יעקב וידר, בזכרון שמשותף לכולם כחוויה מיוחדת.

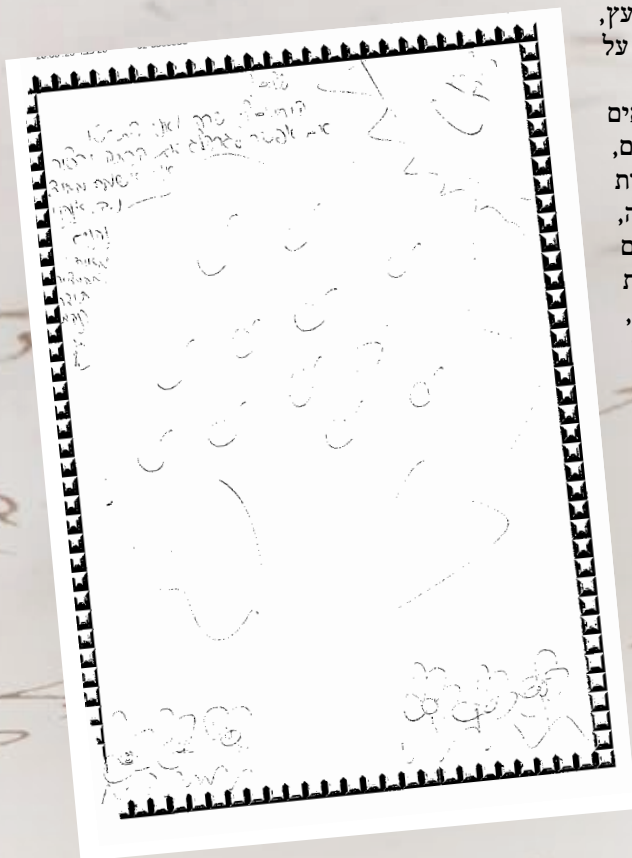
"היינו מקבלים רשות מיוחדת להכנס ולאכול מהממתקים של המשלוחי מנות" נזכר ר' אליהו ארלנגר, "קיבלנו בשפע, ובגילאים מאוחרים יותר היינו מגיעים בקביעות אבל גם נהנים מה"שירים". היה זה כאשר בבית הורי שיחיו, היו מכינים במשך שנים באופן קבע את האוכל הבריאי, שר' שמואל אכל בחתונות בהם הוא היה משתתף בבני ברק. תמיד היה מזה שמחה גדולה בבית, ה"הכנה" למאכל של ראש הישיבה. בהמשך זה היה התפקיד שלי ושל אחי שיחיו, להביא לו את האוכל, היה לנו ממש תורנות מי יעשה את זה, ומי יקבל ממנו את הארת פנים המיוחדת וברכת היישר כוח, ואז לראות מי יהנה מהשירים... אגב זה היה בולט שכל פעם שהוא הגיע, וזה היה עשרות פעמים, הוא טרח להודות ולהפדר מכל בני הבית".

"אני נזכר איך תמיד כאשר היינו בבית, במטבח או בסלון, כשר' שמואל הגיע היה פחד", מספר הבה"ח דוד פרוסמן, "עד היום יש לי מורא מקדושת התפילין כי בהנחת התפילין, שהיתה כמובן אצלו, הוצאתי את התפילין מהנרתיק להניחם, עוד לפני שבכלל הורדתי את הרצועות, רצה אבי שליט"א לכוון את המצלמה, אני התערבתי ובאתי ללחוץ לו על הכפתור שמכוין מצב תמונה למצב צילום, וכשרק סובבתי את הראש מיד אני מקבל גערה, נו תפילין תפילין!... וזה נחרט בנפש לנצח, כמו המראה שלו לפני תקיעת שופר, כשהוא צועד בבכיות נוראיות..."

"כאשר גדלתי והייתי בן שמונה, שאלתי אותו על איטר באיזה יד אמור הוא להחזיק את ארבעת המינים, שאלתי אותו שוב ושוב לכל אורך השביל בכניסה לבית והוא לא השיב לי, המשכתי ללכת איתו וכשהגעתי הביתה הוא התיישב ואמר לי להביא משנ"ב, ובסבלנות של מלמד תינוקות הסביר לי, זה שו"ע, זה משנ"ב, זה ביאור הלכה... והוא הסביר לי כל דבר מה זה ואיך לומדים, ואז הוא הראה לי שאני צריך להחזיק הפוך מכולם..."

"פעם בתור ילד קטן עמדתי לידו בשעה שהוא סידר את המצות, ושאלתי אותו מדוע המצות עגולות ולא מרובעות. הוא השיב בחיוך, מה אתה אומר, אם זה מרובע זה חייב בציצית... חשבתי קצת ועניתי, ש"ציצית זה רק על

ה. חזקוני זרפאליה

בתצלום של שבוע זה נראה ציור עץ, הכתב המופיע משמאל ולמעלה יספר על השווה ביניהם.

ראשית כל נאמר שבכתב רואים אישיות עם הרבה מאוד שמחה, חום, הנאה מחוויות של בחד, אישיות שתהנה מכל הזדמנות של אווירה, תוסף בה מתוך כוח השמחה שבה, אם כי פחות תהיה היוזמת שלה. תיתן את קולה באווירה בהשפעת התחושות, ובנוגע להוראות תעשה את שלה כשתחוש עניין אישי בו.

אמנם הקו מרטש מעט, וקשה לדעת אם הסיבה לריטוש הוא איכות העט, או איכות הצילום המשפיעים על התוצאה ומסתירים מידע בנוגע לאבחון, כך שהמידע באשר לכוחות הנפש העומדים לרשות הכותבת מול אתגרים בשילוב מאורעות החיים על פי איכות תצלום זה לא ניתנים לאבחון.

מה שכן אפשר לראות, עליהם נרחיב.

בסימנולוגיה ניתן לראות את ציור העץ הממלא את כל המרחב. במקביל, בכתב היד נראה

את קומת האמצע היותר גדולה, משמעותו הוא האני שתופס מקום יותר בעיני עצמו, הצרכים הבסיסיים והעצמיים יתמלאו והרעב יבוא על סיפוקו. ככל שהאני תופס יותר מקום הוא מרגיש יותר טוב, יושב היטב על מקומו, ופחות אכפת לו מה בדיוק קורה אצל משהו אחר. כמובן שיש רגישות לסבל, וכמובן שיש באישיות זו רצון להשפיע שפע טוב. ההבדל באשר לראיית עצמו מול האחרים הוא שכשהמרחב מלא בעץ, האישיות העצמית היא זו שרק עומדת מול עיניה, עם פחות שימת לב לתחושות בסביבה.

יש בהם גם ללמד על איכות ההתארגנות של: כאן ועכשיו, התנהלות בהתאם לקיים. פחות חשיבה ויותר תחושה. הרגשה היא המנהלת והמכריעה ברוב גורף.

הכתב היותר ספונטני ופחות מוקפד במקביל לפרות על העץ, מצביעים על רצון להגיע מהר לתוצאות, וחשש קל מהחובה לגלות סבלנות ואיפוק מזדחל כאשר ישנו תהליך ארוך כלשהי הצפוי.

ונרחיב.

בחיבתה נראה ראשית כל הרבה קלילות, הנאה ממצבים קלים, אירועי הווה, וחוויות חברתיות המרגיעות ונותנות שמחה. כאשר לאיכות החשיבה נאמר שישפה חשיבה קונקרטית, החושבת לפרטים, מתייחסת לנקודות המרכיבות את התוצאה, פועלת באופן מעשי ומוחשי, אך כל המנועים יהיו באשר לתחושה ולהרגשה.

בד", הוא נהנה וחייך".

היה מעשה משעשע נוסף, באחד מערבי החגים נכנס רבי שמואל ל'בור' במקוה שהיתה חמה מאד, מי שניסה לא הצליח להכנס אליה, רק בחור בן השכונה (כיום הר"ר שלמה פרנקל) שאביו תלמיד רבינו נכנס לברכה הרתחת, כשיצאו החוצה רבי שמואל אמר לו בחיך, "למה אתה מצנן את האמבטי..."

...

"רבינו חש חובה של ממש לכל ילד וילד, במיוחד של תלמידים, וביותר לאלו שהיו קרובים אליו. אספר לך עובדה מופלאה, אני זוכר שבחידור בו למדתי היה רבי' קשוח, שהתנהג בצורה לא מקובלת שגרמה לי באותו יום לבכות" מספר הבה"ח אלחנן ארלנגר, "באותו יום היה ראש הישיבה בשמחה בבני ברק, ואבי שיחי' שוחח עימו וכדרכו הוא תמיד היה מתעניין מה עם הילדים וכו', ואבי סיפר לו מה שאירע. ר' שמואל נסער כולו, והחל לטטיל עם אבי חצי שעה ברחוב הרב כהנמן, הלך ושוב, כשהוא מדבר ומספר על חובת החינוך, ואיך חייבים לאהוב ולהאזין את התורה על תלמידים וכן הלאה והלאה, ואז ר' שמואל ביקש את השם והמספר של הרב'... אציין שמדובר בחידור בבני ברק, שהוא לא היה קשור אליו בשום צורה".

"אני לא ידעתי מכלום אבל כבר למחרת בבוקר היחס השתנה... כעבור כמה ימים הרב' קרא לי והעניק לי ספר עם הקדשה, אני לא ידעתי מה פשר שינוי היחס הקיצוני הזה, זה נודע לי רק אחרי שנים, שהרב' הזה קיבל לתדהמתו טלפון לבית מר' שמואל, הוא התכבד בזה עד למאד, וכמובן שההתנהלות שלו מאז איתי בפרט ועם הכיתה בכלל היתה שונה..."

"כאשר הייתי בכיתה ב'" מספר ר' אליהו פטרוף, "הייתה אסיפת הורים ואבי לא יכול היה להגיע, בדיוק למחרת ר' שמואל הופיע בבית שמש והרב' שלי ראה אותו ואמר לו שאבא של אליהו לא היה ואם אבא לא יכול להיות לפחות הוא רוצה לדבר עם הסבא... רבי שמואל הזיז את כל הנוכחים, התיישב ברכב ודיבר איתו שעה ארוכה".

"כך היה גם כשהייתי ילד קטן, היינו אז אצל סבתי בשכונת רמות ונפתח לי הראש בצורה קשה. אמא שלי רצה להזמין אמבולנס ובדיוק ר' שמואל היה שם כי הוא היה אמור לנסוע עם אבי. האמבולנס התעכב, ורבי שמואל נכנס עם אבי לרכב, הם נסעו למרפאה באיזור שם חבשו אותי ושלחו אותי להדסה, כשהוא מלווה אותנו כמו סבא... בהדסה שכבתי במיון הרבה מאד זמן, ר' שמואל ישב לצדי ורק אחרי הרבה זמן ניגש אלי ו... ביקש אישור ללכת... אני ברוב חוצפה של ילד קטן אמרתי לו 'לא, אני רוצה שהראש ישיבה ישאר כאן!'. בלי לומר מילה הוא התיישב במקום, ואחרי זמן שוב הוא ניגש אלי, הוא מבקש אישור ללכת ואני שוב פעם ממאץ... לקח זמן מה עד שאי מי התערב והשיג את הסכמתי שרבינו ילך..."

...

תם ולא נשלם...

המדברים חוזרים לתלמודם, מותירים אותנו עם רסיסי הזיכרונות הללו, שיש בהם להעלות לפסגות הרוח, להמשיך ולפכות, למלא את הנפש, הרוח והנשמה.

וכשהרגשה טובה, אז הפעילות הנובעת משתבחת. יש בכתב היד סימנים לדרמה, גם היכולת להסביר, ומפן נוסף, כל החוויות אותן תחוה יהיו גדולות, דרמטיות, אפופות רגש רב.

בעולמה החברתי, נראה שקיים ממש צורך לקשר, לתקשורת, הערכה ושימת לב. כשהצורך מתמלא התחושה נפלאה, בדרך כלל גם החום שמפזרת אישיות זו בסביבתה משרים היוזן חוזר, של אווירה נעימה. מגלה עניין בכל הקשור למערכות חברתיות, מתעניינת בהם ועוסקת בהם. החמימות הם ללא ספק חלק נכבד מהאופן בו העולם החברתי של אישיות זו נבנה.

חשוב לה להיראות חיובי וטוב בסביבתה, ולכן תציית באופן שבו משיגה רווחים של שם טוב, והידברות כנה. חביבותה וטוב ליבה הם גם אלו שיובילו אותה לרצות שיהיה רק טוב, מה פחות הסתככות, בלי התפלספות מייגעת, או חקירה עמוקה מיני ים.

מערכת התפקוד של אישיות זו בדרך כלל פועלת לפי הוראות, אמנם מטרות שגרה או כל פעולה רוטינית יעשו אך צריך משהו שמפעיל כשהמפעיל ברור ומשמעותי, עושה אישיות זו את המוטל עליה היטב. בכל הקשור לסדר וארגון היום תעדיף אישיות זו לפעול כדי להיטיב עם התחושה האישית, המנוחה והנוחות. אך יכולה בהחלט לגלות כישורי ארגון כשמפעילה שיטה ודרך.

ר. רוזנבלט גרפולוגית מוסמכת

במסגרת המדור ניתן יהיה לנתח כתבי יד. נשתדל להיענות לפניית המרבות, תיתן עדיפות בבחירות הכתבים לכתבים מתאימים על ציר הזמן, יש לציין גיל, יד, זהות (בן או בת). ניתן לשלוח למספר קסט - 02-5090669 ולציין עבור מדור גרפולוגיה, או למייל r0533124384@gmail.com